

 Під час воєнного стану право приватної власності, передбачене ст. 41 Конституції України може бути обмежене.

Питання примусового відчуження або вилучення майна усіх форм власності під час воєнного стану врегульовано:

- Законом України «Про правовий режим воєнного стану»;
- Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану»;
- Постановою КМУ від 31.10.2018 №998 «Про затвердження Порядку розгляду заяв та здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах воєнного чи надзвичайного стану».

Закон визначає дві форми позбавлення власності під час воєнного стану:

примусове відчуження приватного і комунального майна, яке переходить у власність держави **за умови попереднього або наступного повного відшкодування його вартості.**

вилучення майна – позбавлення державних підприємств, господарських об'єднань права господарського відання або оперативного управління індивідуально визначеним держмайном. Здійснюється **без відшкодування його вартості.**

Примусове відчуження або вилучення майна здійснюється військовим командуванням **за погодженням** із місцевими державними адміністраціями або виконавчими органами відповідних місцевих рад. У місцевостях, де ведуться бойові дії, примусове відчуження або вилучення майна здійснюється **без погодження** зі вказаними органами.

ПОРЯДОК ВІДЧУЖЕННЯ АБО ВИЛУЧЕННЯ МАЙНА

Перш ніж відчужувати або вилучати майно, здійснюється його оцінювання відповідно до законодавства України. У разі неможливості залучити до оцінки майна суб'єктів оціночної діяльності – суб'єктів господарювання така оцінка проводиться суб'єктами оціночної діяльності – органами державної влади або органами місцевого самоврядування за погодженням із власником майна. У разі відмови або відсутності власника майна зазначені органи мають право проводити таке оцінювання самостійно.

Про примусове відчуження або вилучення майна складається **Акт**, бланк якого затверджений Постановою КМУ від 31.10.2012 № 998. **Завантажте зразок акта.**

Акт підписується власником майна або його законним представником і уповноваженими особами військового командування та органу, що погодив рішення про примусове відчуження майна, або військового командування чи органу, що прийняв таке рішення, і скріплюється печатками військового командування та/або зазначених органів.

У разі примусового відчуження майна до акта додається документ, що містить висновок про вартість майна на дату його оцінки, яка проводилася у зв'язку з прийняттям рішення про його примусове відчуження. Примірник акта та висновок про вартість майна, вручаються під розписку особі, у якої відчужується або вилучається майно, або її уповноваженому представнику.

Право державної власності на майно виникає з дати підписання акта.

КОМПЕНСАЦІЯ ВАРТОСТІ МАЙНА, ПРИМУСОВО ВІДЧУЖЕНОГО ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Право на відшкодування (компенсацію) вартості майна у разі його примусового відчуження мають юридичні особи комунальної і приватної форми власності та фізичні особи, у яких відчужені будівлі, споруди, транспортні засоби та інше майно для потреб і, відповідно, їхні правонаступники і спадкоємці.

Компенсація за примусово відчужене майно **з попереднім відшкодуванням** його вартості здійснюється військовим командуванням чи органом, що прийняв таке рішення, коштом державного бюджету до підписання акта.

Компенсація за примусово відчужене майно **з наступним повним відшкодуванням** його вартості здійснюється протягом п'яти наступних бюджетних періодів (бюджетний період становить один календарний рік – з 1 січня по 31 грудня) коштом державного бюджету після скасування правового режиму воєнного стану.

Попереднє повне відшкодування вартості примусово відчуженого майна здійснюється на підставі **документа, що містить висновок про вартість майна** на дату його оцінки, проведеної у зв'язку з прийняттям рішення про його примусове відчуження.

Щоб отримати наступну повну компенсацію за примусово відчужене під час воєнного стану майно, його колишній власник або уповноважена ним особа після скасування воєнного стану звертається до військового комісаріату за місцем відчуження майна із:

- 1) відповідною заявою;
- 2) актом про примусове відчуження майна;
- 3) документом, що містить висновок про вартість майна на дату його оцінки.

У заяві зазначаються такі відомості: повне найменування (для юридичних осіб) або прізвище, ім'я, по-батькові (для фізичних осіб); місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб); ідентифікаційний код (для юридичних осіб), реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) або серія і номер паспорта (для тих, хто через свої релігійні переконання відмовився від прийняття такого номера); реквізити банківського рахунка.

Військові комісаріати розглядають відповідну заяву протягом **десяти робочих днів** після чого оформлюють висновок про здійснення виплат для наступної повної компенсації за майно, примусово відчужене. У разі якщо потрібно перевірити викладені факти й обставини, заява розглядається протягом **одного місяця**.

Виплата повної компенсації здійснюється органами, що прийняли рішення про примусове відчуження майна, у порядку черговості оформлення висновків за рахунок і в межах коштів, передбачених у державному бюджеті для цих цілей.

У разі якщо після скасування воєнного стану майно, яке було примусово відчужене, зберіглося, а колишній власник або уповноважена ним особа наполягає на поверненні майна, таке повернення здійснюється **в судовому порядку**. Підставою для повернення майна є рішення суду, яке набрало законної сили.